

Porin kaupungin rakennusvalvonta

Iiris Lehti

iiris.lehti@pori.fi

Viite Lausuntopyyntö 19.1.2023

**Aihe Pori, poikkeamislupahakemus, matkaviestintukiaseman rakentaminen
Noormarkkuun kiinteistölle 609-464-1-1361**

Porin kaupungin rakennusvalvonta on pyytänyt Satakunnan Museolta lausuntoa koskien DNA Tower Finland Oy:n poikkeamislupahakemusta. Poikkeamislupa koskee arvokkaassa kulttuuriympäristössä Noormarkun Finpyyssä kiinteistöllä 609-464-1-1361 (Finpyyntie 1b) sijaitsevaa kaupungilta vuokrattavaa 100 m² kokoista rakennuspaikkaa, johon on tarkoitus toteuttaa matkaviestintukiasema, joka käsittää vapaasti seisovan 48 metriä korkean putkiristikopylvään sekä 8,5 m² suuruisen laitesuojan. Lisäksi tukiasemalle on tarkoitus toteuttaa noin 25 metriä pitkä sorapintainen huoltotie. Suunnittelualue sijoittuu aivan Noormarkun urheilukentän länsipuolelle kentän ja Parkanontien väliselle alueelle.

Suunnittelualue sijoittuu ja sitä ympäröi valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt sekä aivan vieressä sijaitseva kiinteä muinaisjäännös. Matkaviestiasema on tarkoitus toteuttaa alueelle, joka kuuluu Noormarkun ruukin ja Ahlström-yhtiön rakennusten muodostamaan valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY 2009, www.rky.fi), johon liittyy myös Noormarkun kirkko historiallisine kellotapuleineen. Suunnittelualueen länsipuolella sijaitsee Eva Ahlströmin sairaalan maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö ja itäpuolella Noormarkun ruukin alueen maakunnallisesti merkittävä ympäristö (Satakunnan rakennusperintö 2005). Lisäksi suunnittelualueen pohjoispuolella näköyhteyden päässä sijaitsee Ratikylän maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (maakunnallisesti merkittävät arvoalueet luettavissa osoitteesta y-pakki.fi).

Edellä luetellut arvoalueet on osoitettu Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (2019) ja niihin liittyy yhteinen suunnittelumääräys: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia*

olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Noormarkun-Toukarin oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa (hyv. 15.6.2015) alue on osoitettu urheilu- ja virkistyspalvelujen alueeksi (VU). Osayleiskaavassa suunnittelualue sijoittuu maisemallisesti arvokkaalle alueelle, jossa aluemerkinällä *ma* on osoitettu sekä valtakunnallisesti että maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt. Näihin alueisiin liittyy kaavassa määräys:

Maisemallisesti arvokas alue. Alueen suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on edistettävä kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Aluetta koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydetty museoviranomaisen lausunto. Alueet on numeroitu ja yksilöity osayleiskaavan selostuksessa. Alueella tapahtuva uudis- ja korjausrakentaminen ja muut suoritettavat toimenpiteet on sopeutettava kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja maisemallisiin arvoihin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää rakennusten sijoitteluun, mittakaavaan ja materiaalivalintoihin.

Suunnittelualueen länsi- ja eteläpuolella avautuvat viljelyaukeat on osoitettu osayleiskaavassa maisemallisesti arvokkaiksi peltoalueiksi (MA), joihin liittyy kaavamääräys: *Alueen pellot tulee säilyttää avoimina. Mahdollinen uudisrakentaminen tulee sijoittaa huolellisesti arvokkaaseen maisemaan, olevien rakennusten yhteyteen tai metsän reunaan. Alueilla sallitaan ainoastaan maatalouteen liittyvä rakentaminen ja avoimelle peltoalueelle rakentamista tulee erityisesti välttää.*

Suunnittelualueen vieressä koillispuolella naapurikiinteistöllä sijaitsee Noormarkun historiallinen kylätontti, joka on arvotettu kiinteäksi muinaisjäännekseksi (lisätietoja Museoviraston kulttuuriympäristön palveluikkunasta <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000020900>). Tämä muinaisjäänös on osoitettu yleiskaavassa merkinnällä sm-k, johon liittyy kaavamääräys: *Historiallinen kylätontti. Alueella saattaa sijaita muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäänöksiä. Vallitseva maankäyttö on sallittu. Aluetta koskevista rakennushankkeista ja isommista kaivutöistä on pyydetty museoviranomaisen lausunto. Alueet on numeroitu ja yksilöity osayleiskaavan selostuksessa.*

Suunnittelualueella on voimassa asemakaava vuodelta 2006. Kaavassa alue on osoitettu urheilu- ja virkistyspalvelujen alueeksi (VU-1). Kaavamääräyksen mukaan alueella saa rakentaa urheilualueen huoltorakennuksen sekä katsomorakenteita.

Lisäksi rakennuspaikan alueelle on osoitettu meluesteen likimääräinen sijainti. Asemakaavassa suunnittelualan eteläpuolella oleva viljelyaukea on lisäksi osoitettu maisemallisesti arvokkaaksi peltoalueeksi (MA).

Satakunnan Museon kannanotto

Suunnittelualue sijoittuu keskelle hyvin arvokasta ja tällä kohdin alavaa kulttuurimaisemaa, jota leimaa pienimuotoinen ja matala rakentaminen sekä alueen läpi virtaava joki. Lisäksi tukiaseman suunniteltu sijoituspaikka on maisemallisesti hyvin keskeisellä paikalla saavuttaessa Noormarkun taajama-alueelle.

Lähiympäristön keskeisimpänä korkeampana maamerkinä toimii Noormarkun kirkko sekä vuonna 1757 valmistunut kellotapuli. Lähtökohtaisesti maamerkit sekä maiseman pienimittakaavaiset alueet ja kohteet tulee ottaa huomioon mastojen sijoittamista suunniteltaessa. Toteutuessaan 48 metriä korkea putkiristikopylväs tulisi erottumaan kauas ympäristössä ja kilpailemaan kirkon rakennusten kanssa keskeisestä kiintopisteestä. Masto tulisi erottumaan selkeästi myös edellä mainituissa eri kaavatasoilla osoitetuissa kulttuuriympäristöissä sekä maisemallisesti merkittävistä viljelyaukeilta avautuvissa näkymissä. Masto tulisi myös osittain peittämään näille arvoalueille avautuvia näkymiä. Lisäksi suunnittelualan välittömässä läheisyydessä sijaitsee kiinteä muinaisjäänös.

Satakunnan Museo esittää kantanaan, että poikkeuslupaa ei tule myöntää hyvin merkittävään, arvoiltaan moninaiseen kulttuuriympäristöön sijoitettavalle tukiasemalle, jonka sijainti tulisi olemaan taajama-alueella vielä maisemallisesti hyvin keskeinen. Tukiasemalle tulee etsiä uusi, maisemallisesti ei niin keskeinen sijoituspaikka, joka ei kilpaile ympäröivän arvokkaan rakennuskannan sekä arvoalueiden kanssa, ja jonka vaikutukset näihin arvoalueisiin ja -kohteisiin jäävät vähäisiksi. Vaikutuksia arvioitaessa tulisi huomioida myös kaukonäkyvät.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Olli Joukio

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Päivi Valkama
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä